

АЛБАН ТОМИЛОЛТООР АЖИЛЛАХ ҮЕИЙН АЮУЛГҮЙ АЖИЛЛАГААНЫ ЗААВАРЧИЛГАА

Энэхүү зааварчилгааны зорилго нь Далайн захиргааны нийт ажилтнуудын албан үүргээ гүйцэтгэхдээ ажиллах чадвар, эрүүл мэндийг хэвээр хадгалах, эрүүл, аюулгүй орчинд ажиллах нөхцөлийг бүрдүүлэхэд чиглэсэн хөдөлмөр хамгааллын эрхийг хэрэгжүүлэх баталгааг бий болгохтой холбоотой харилцааг зохицуулахад оршино.

Ажилтан нь томилолтоор ажиллахаас өмнө удирдамжийн дагуу хийж гүйцэтгэх ажил, үүрэгтэй холбоотой аюулгүй ажиллагааны зааварчилгаатай зайлшгүй танилцсан байх бөгөөд өөрийн шууд харьяалах удирдах албан тушаалтнаас зааварчилгаа авч, “ХАБЭА-н өдөр тутмын зааварчилгааны бүртгэлийн дэвтэр”-т тэмдэглэл хийж, гарын үсэг зурж, баталгаажуулсан байна. Зааварчилгааг үйл ажиллагаандаа мөрдлөг болгон ажиллана. Ажилтан нь орон нутагт албан томилолтоор ажиллахдаа зааварчилгаатай цахимаар танилцаж болно.

Албан албан томилолтоор ажиллах, замд гарахын өмнөх үеийн аюулгүй ажиллагааны зааварчилгаа:

- Албан томилолтоор ажиллахдаа томилолтын хуудас, баталсан удирдамж тушаалын хуулбар, бусад баримт бичиг, зөөврийн компьютер /laptop/, албан паспорт, иргэний болон ажлын үнэмлэх зэргийг биедээ авч явна.
- Зайлшгүй, яаралтай нөхцөл байдал үүссэн тохиолдолд холбоо барих удирдах ажилтнуудын мэдээллийг авсан байна.
- Зохих зөвшөөрөл бүхий баталгаатай тээврийн хэрэгсэл /автобус, такси, авто машин, галт тэрэг, нисэх онгоц, усан замын тээврийн хэрэгсэл/-ийг сонгож зорчино.
- Техникийн хувьд бүрэн бүтэн, эвдрэл гэмтэлгүй, засвар үйлчилгээ хийгдсэн, техникийн үзлэгт хамрагдсан тээврийн хэрэгслээр зорчино.
- Тухайн зорчих улс орон, орон нутгийн цаг агаарын урьдчилсан мэдээг авч нөхцөл байдалд тохируулан хувийн бэлтгэл хангасан байх.
- Авто тээврийн хэрэгслээр зорчих тохиолдолд Монгол Улсын Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын дүрмийг сахин биелүүлэх, мөрдлөг болгох, тухайн тээврийн хэрэгслийн жолоочоос холбогдох дүрэм, журмыг биелүүлэхийг шаардах эрхтэй.
- Авто тээврийн хэрэгслийн суудлын даруулга, бүсийг зүүж хэвших, салхивч цонхоор толгой, гараа гаргахгүй байх, хог, хаягдал ил задгай хаяхгүй байх;
- Албан томилолтын хугацаанд согтууруулах ундаа, мансууруулах бодис, сэтгэцэд нөлөөлөх эм бэлдмэл хэрэглэхийг хатуу хориглоно. Эдгээр хориглосон зүйлсийг хэрэглэхгүй байхыг тээврийн хэрэгслийн жолоочоос мөн шаардах, шаардлагатай тохиолдолд байгууллагын удирдлагад энэ талаар нэн даруй мэдэгдэнэ.
- Жолоочийн анхаарлыг татах үйлдэл хийхээс зайлсхийж, жолоо барьж байх үедээ утсаар ярих, бусад анхаарал сарниулах техник, хэрэгсэл ашиглахгүй байхыг жолоочоос шаардах.
- Явганаар зорчих, зам хөндлөн гарах тохиолдолд гэрлэн дохиогоор болон зөвшөөрөгдсөн гарц, гармаар гарч байх;
- Тухайн улс орон, орон нутгийн түүх соёл, уламжлал, ёс заншлыг хүндэтгэх, соёлын биет өв үзмэрийг үзэж сонирхохдоо гараар хүрч, гэмтээхээс болгоомжлох;
- Нийтийн тээврийн хэрэгслээр зорчих үедээ биеэ зөв авч явах, бэлэн мөнгө, үнэт эдлэл, гар утас, бусад /зөөврийн компьютер, албан паспорт, иргэний болон ажлын үнэмлэх, түлхүүр/ эд зүйлээ эзэнгүй орхих, гэмт этгээдийн анхааралд өртөхгүй байхад анхаарах;

- Авто тээврийн хэрэгсэлд эвдрэл гэмтэл гарч саатах, хээр гадаа хоноглох тохиолдолд эрсдэлийг урьдчилан тооцож хөдөө, орон нутагт явахдаа заавал аяны хөнжил, хэрэгсэл, майхан зэргийг авч явах;
- Тухайн улирал, цаг агаарын онцлогт тохируулан хувцсаа өмсөх, нар, салхинаас хамгаалах нүдний шил, тос хэрэглэх;
- Ариун цэвэр, ахуйн хэрэглээний зүйлс, хэрэгцээт ойр зуурын эм, боолт /лент/ зэргийг авч явах;
- Холбоо барих утсаа байнга цэнэгтэй, нээлттэй байлгах. Мөн харилцаа холбооны сүлжээгүй газарт холбооны ямар хэрэгсэл ашиглахаа төлөвлөсөн байх;
- Тухайн зорьсон газар, орон нутаг руу аль болох баталгаат, аюулгүй байдлыг хангасан замыг сонгож явах; /гол, мөрөн, нуурын мөстсөн хэсэг, шавар шалбаагтай хэсгээр зорчихгүй байх гэх мэт/

Зочид буудал, орон байранд байрлах үеийн аюулгүй ажиллагааны зааварчилгаа

- Зочид буудалд байрлаж хоноглох үедээ хаалга цонхыг сайтар шалгах, хааж түгжиж байх, өрөөний хаалга автоматаар түгжигдэхээс болгоомжил;
- Зочид буудлын өрөөний эд зүйлийг эвдэж, гэмтээхгүй байх;
- Байрласан газар, зочид буудлаас түр гарах тохиолдолд хаяг, байршлыг сайтар тогтоож, шаардлагатай тохиолдолд хаяг, байршил бүхий танилцуулгыг биедээ авч явах;
- Өрөөндөө танихгүй хүнийг оруулахгүй байх, үл таних хүнийг дагаж явахаас зайлсхийх;
- Гэмт халдлагад өртвөл цагдаа, хууль сахиулах байгууллага, эмнэлэг, /102, 103, 105 зэрэг тусгай дугаарт мэдэгдэх/ тухайн улсад суугаа өөрийн орны элчин сайдын яам, консулын газарт нэн даруй мэдэгдэх хэрэгтэй.
- Тухайн газрын гудамж, талбайд олон хүн цугларсан, олон нийтийн бослого үймээн болсон газарт очихгүй байх, согтууруулах ундаа, мансууруулах бодис хэрэглэсэн байж болзошгүй этгээдээс аль болох хол байх;
- Өрөөнд галт зэвсэг, /үүнд үзмэр хэлбэрээр хадгалагдаж байгаа зэвсэг хамаарна/ тэсэрч дэлбэрэх бодис, дэгдэмхий хий хадгалж байгаа эсэхийг шалгах, хүйтэн зэвсэг /хутга, хурц үзүүр бүхий зүйл/ хадгалж байгаа эсэхийг шалгах;
- Зэрлэг ан амьтанд хазуулах, мал, амьтны гоц халдварт өвчлөлд өртөхөөс болгоомжилж анхаарах;
- Хорио цээр тогтоосон, гоц халдварт өвчний бүс нутагт зорчихгүй байж, халдвараас сэргийлэх, ариутгал, халдваргүйжүүлэлтийг тогтмол хийж байх;
- Холбоо барих хэрэгсэл ашиглах боломжгүй газарт саатсан, осолдсон, гэмтсэн тохиолдолд ахлагч нь хамгийн ойр орших айл, хот суурин руу тусламж дуудах хүнийг томилж явуулна.
- Ахлагч нөхцөл байдлыг үнэлж, шаардлагатай анхан шатны арга хэмжээг шуурхай зохион байгуулж, хэрэгжүүлнэ;
- Удирдлагын шийдвэр, зааврын дагуу онцгой тохиолдолд ажлын төлөвлөгөө, маршрут өөрчлөгдвөл ахлагч нь байгууллагын ХАБЭА-н түр зөвлөлийн даргад заавал мэдэгдэх;
- Ажилтан 5-аас дээш хоног албан томилолтоор ажиллах тохиолдолд 3 хоног тутамд байгууллагын ХАБЭА-н түр зөвлөлийн даргад албан томилолтын талаар тогтмол мэдээлж, байх;
- Осол гарсан үед ажилтан нь өөрийн шууд удирдлага болон байгууллагын ХАБЭА-н түр зөвлөлийн даргад мэдэгдэж, шуурхай авах арга хэмжээний талаар зааварчилгаа авна.

Тээврийн хэрэгслийн жолоочид өгөх зааварчилгаа

- Өдрийн цагаар буюу нартай байгаа үед замд гарч явах;
- Замд гарахын өмнө орон нутгийн цаг агаарын урьдчилсан мэдээг авсан байх;
- Албан томилолтоор зорчихдоо батлагдсан зам, маршрутыг сонгож зорчино.
- Монгол Улсын Замын хөдөлгөөний дүрмийг сахин биелүүлэх,
- Авто тээврийн хэрэгслийн хурдыг тохируулахдаа тухайн авто замын хэсгийн зөвшөөрөгдсөн хурдны дээд хязгаараас хэтрүүлэлгүй зорчих;
- Авто зам дээр ажил, үүрэг гүйцэтгэж байгаа хүн, явж байгаа мал, амьтны дэргэдүүр өнгөрөхдөө хурдаа хасч, түүнд болон өөрсдөдөө аюул, осолтой байдал үүсгэхгүйгээр зорчих;
- Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг хангах талаар эрх бүхий этгээдээс тавьсан хууль ёсны шаардлагыг биелүүлэх,
- Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг хангаж чадахааргүй өвчтэй буюу ядарсан үедээ тээврийн хэрэгсэл жолоодож замын хөдөлгөөнд оролцохгүй байх,
- Техникийн эвдрэл, гэмтэл, зөрчилгүй байхаар тээврийн хэрэгслийнхээ бүрэн бүтэн байдлыг хангах, замд гарахаас өмнө тогтмол шалгаж байх;
- Авто тээврийн хэрэгслийн хаалгыг түгжилгүй онгорхой орхихоос зайлсхийж, хаалгыг тогтмол хааж, түгжиж байх;
- Автозам дээр болон түүний ойр орчимд түр зогсох үедээ тээвэрлэн яваа зорчигчдод аюул учруулахгүй байх зааварчилгаа өгөх, замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг хангаж зогсолт хийх;
- Авто тээврийн хэрэгслийн тоормосны систем, жолоодлогын хүрдний механизм ажиллахгүй болсон, чиргүүлийн холбоос (чиргүүлтэй үед) эвдэрсэн, харанхуй үед болон үзэгдэх орчин хязгаарлагдсан нөхцөлд хол, ойрын буюу ар талын дохионы гэрэл асахгүй болсон, цас, бороо орж байгаа үед жолооч талын шил арчигч ажиллахгүй зэрэг нөхцөл байдал үүссэн тохиолдолд хөдөлгөөнөө үргэлжлүүлэхийг хориглоно.
- Хөдөлгөөнд оролцож байх үед тээврийн хэрэгсэлд дээр дурдсанаас бусад гэмтэл тохиолдвол түүнийг засах, хэрэв бололцоогүй бол аюулгүй байдлыг хангаж аль ойр байгаа зогсоол (гараж) буюу засварын газарт очих хүртэл хөдөлгөөнөө үргэлжлүүлэхийг зөвшөөрнө.
- Аян замд явахад автомашинтайгаа цас, шаварт суух, шөнө орой төөрөхөөс болгоомжил;
- Авто тээврийн хэрэгсэлд байх шаардлагатай эд зүйлсийг бэлэн байлгах /татлага тросс, домкрат, ослын пуужин, нөөц дугуй, дугуйн нөхөөс, багаж хэрэгсэл/;
- Газрын зураг болон зам заагч төхөөрөмж /GPS-тэй явах/;
- Гол ус, цасны гүнийг урьдчилан үзэхгүйгээр гатлах гэж оролдохгүй байх;
- Цасан болон шороон шуургатай, цаг агаарын хүнд нөхцөлд замд гарахыг хориглох бөгөөд замд байгалийн гэнэтийн үзэгдэл тохиолдсон үед төөрөхөөс сэргийлж замд хамгийн ойр байрлах айл, хот суурин газрыг олж байрлах, газар орон нутгийн талаар мэдээлэл авах;
- Хүний амь нас, эрүүл мэнд, эд хөрөнгөд ноцтой хохирол учирсан байж болзошгүй зам тээврийн осолтой таарсан тохиолдолд бололцоотой тусламж үзүүлэх, цагдаа, эмнэлгийн байгууллагад яаралтай мэдэгдэх, зам тээврийн осолд өртсөн хүнд эмнэлгийн анхны тусламж үзүүлэх, эмнэлэгт яаралтай хүргэх.

Албан томилолтоор ажиллах үед танихгүй газар, орон нутаг болон барилга байгууламж, үйлдвэрийн орчинд ажиллах үеийн аюулгүй ажиллагааны зааварчилгаа:

- Тухайн ажил үүргийг аюулгүй гүйцэтгэхэд тохирсон хувийн хамгаалах багаж, хэрэгслийг бүрэн өмсөх, зориулалтын дагуу зөв хэрэглэх, өмсөж хэрэглэхийг бусдаас шаардах;
- Тухайн байгууллагын талаарх мэдээллийг урьдчилан сайтар судалж мэдсэн байх;
- Аюулгүй ажиллагааны зааварчилгаатай танилцсан байх;
- Тухайн байгууллагын ажилтны удирдлага дор барилга байгууламж, үйлдвэрийн орчинд ажиллах;
- Осол гарч болзошгүй гэж үзсэн тохиолдолд тухайн хариуцсан ажилтанд мэдэгдэх, түүнд ойртохгүй байх.

Ослын үед үзүүлэх анхны тусламж, авах арга хэмжээ:

- Шууд удирдлага болон байгууллагын ХАБЭА-н түр зөвлөлийн даргад мэдэгдэх;
- Ямар ч үед сандарч тэвдэлгүй аль болох тайван байх, томилолтын баг бүрэлдэхүүнүүдийг бүртгэх, эрүүл мэндийн байдлыг лавлах;
- Авто тээврийн хэрэгслээс бензин, шатамхай шингэн асгарч буй эсэхийг шалгах, гишүүдийг аюулгүй зайд холдуулах, тэсэрч дэлбэрэхээс урьдчилан сэргийлэх;
- Осолд өртсөн хүнийг тайван байлгах, шаардлагатай үед хиймэл амьсгал хийж, чөлөөтэй амьсгалах нөхцөлөөр хангах, эмнэлгийн тусламж иртэл хөдөлгөөнгүй байлгах;
- Цус алдаж буй тохиолдолд түүнийг зогсоох, боолт хийх зэрэг арга хэмжээ авах, шархыг спиртээр ариутгаж боолт тавих.

**АЧААГ ГАРААР ӨРГӨХ, ЗӨӨХ ҮЕИЙН АЮУЛГҮЙ
АЖИЛЛАГААНЫ ЗААВАРЧИЛГАА**

- Баглаа боодолтой болон бусад ширхэгийн ачааг зөөвөрлөхдөө гараа шархлуулахгүйн тулд бүгдийг нь урьдчилан сайтар шалгаж үзэх хэрэгтэй, / төмөр баглааны үзүүр, хадаасанд гараа урах, зүсэх эрсдэлтэйг анхаарах./ Хайрцгийг буюу боодлыг хураасан газраас авахдаа хажууд нь байгаа ачаа унахгүй, тогтвортой байдалд байгаа эсэхийг шалгах хэрэгтэй. Ачааг зөвхөн хураалтын дээд талаас авбал зохино. Ачааны хүнд, хөнгөнийг сайн тохируулах. Хэт хүнд, овор ихтэй ачаа өргөхгүй байх.
- Ачаандаа үнэлгээ хийх-Өргөж явах хооронд ачааны зарим хэсэг хөдөлж болох эсэх /бөөрөнхий зүйлс, лонх, хуйлсан зүйл гэх мэт/.
- Хөлөө зөв тавих. /нэг хөлөө ачааны ард, нөгөө хөлөө явах гэж байгаа зүг рүүгээ харуулж ачааныхаа хажууд тавь./
- Ачаанд хүрэх гэж бүсэлхийгээрээ бүү тонгой. Өвдгөө нугал. /дараа нь доошоо тонгойж ачаандаа хүр./
- Ачаагаа эсрэг хоёр талаас нь чанга барь.
- Ачааг бүсэлхийгээрээ тонгойсон үедээ бүү өргө. Ачаа өргөж байхдаа огцом хөдөлж, эргэж болохгүй.
- Яаж өргөхөө төлөвлө.
- Замд тээглэх зүйлсийг холдуул.
- Өөрөө өргөж чадахааргүй бол бусдаас тусламж ав.
- Хүнд, овор хэмжээ ихтэй барааг зөөхдөө өргөх механизм ашигла.

- Баллон шил савыг зөөвөрлөхдөө тусгай тавиур дээр тавьж зөөвөрлөх ба ийм ачааг зөөх, өндөрт гаргахдаа бие дээрээ зөөвөрлөхийг хориглоно.
- Бургидаг ачааг зөвхөн тоос үл нэвтрэх нүдний шил ба амьсгалуур хэрэглэсэн нөхцөлд гараар ачиж буулгаж болно.
- Өдөр бүр ажлын тусгай хувцасны тоосыг гөвнө. Амьсгалуурын шүүлтүүрийг бохирдвол солих ёстой.
- Хлорт шохойг ачиж буулгахдаа шүүлтүүртэй буюу амьсгалууртай хорт хийн багийг заавал өмсөнө
- +40° С ба түүнээс дээш халуун байгаа үед цементийг гараар ачиж болохгүй.
- Хүний гараар өргөх ачааны дээд хэмжээ нь стандартад заасны дагуу эмэгтэй хүн - 20 кг, эрэгтэй хүн — 36 кг байна.

ГАЛЫН АЮУЛГҮЙ БАЙДЛЫГ ХАНГАН АЖИЛЛАХ ЗААВАРЧИЛГАА

Техникийн засвар, үйлчилгээ хийдэг байранд галын аюулгүй ажиллагааны дүрмийг хатуу мөрдөнө. Үүнд:

- Шатах тослох материал арчсан алчуур, даавууг ил задгай хаяхгүй, цахилгаан, ил гал, нарны шууд тусгалаас хол байлгах,
- Хаалга, гал унтраах хэрэгсэл байгаа газрын орчимд хог, хаягдал овоолох, тээврийн хэрэгслийг байрлуулах, амархан гал авалцах материалыг ил саванд хадгалахыг хориглоно.
- Хэрэв зөөврийн цахилгаан гэрэлтүүлэг хэрэглэх шаардлагатай бол гэрэлтүүлэгт хамгаалалтын тор байгаа эсэх болон залгуур тусгаарлах резинэн гуурс бүрэн, бүтэн эсэхийг шалгана.
- Бензиний сав, бензиний хоолойд бензиний үлдэгдэл байгаа эсэхийг шалгах.
- Агрегатаас тос, усыг зөвхөн тусгай зориулалтын газарт юүлнэ. Шалан дээр гоожсон тос буюу шингэнийг нэн даруй хуурай элс, үртэс цацан, тусгай газарт цуглуулна.
- Гагнуурын ажил гүйцэтгэхдээ бензин болон бензин зөөвөрлөхөд ашиглаж байсан савыг ойрхон байлгахыг хориглоно.
- Гал түймэр гарсан тохиолдолд гал унтраах байгууллагад яаралтай мэдэгдэн, унтраах арга хэмжээ авна.
- Гал түймэр гарсан тохиолдолд хүмүүсийг аюулгүй газарт гаргах арга хэмжээ авах.
- Гал түймэр гарсан тохиолдолд цахилгаан хэрэгслийг цахилгааны тэжээлээс салгах.